

3. uge

Guds pagt med Noa

Første Mosebog 6-9

"Jeg vil aldrig mere forbande jorden på grund af menneskene, som kun vil det onde fra ungdommen af. Jeg vil aldrig mere udrydde alt levende, sådan som jeg nu har gjort" 1 Mos 8,21.

Hovedtanke

Gud har én gang for alle besluttet sig for at være barmhjertig – uafhængigt af menneskenes adfærd.

Introduktion

På spørgsmålet om, hvad han ville gøre, hvis verden gik under i morgen, skal Luther have sagt: "Jeg ville plante et æbletræ i dag." (Der findes ingen dokumentation for, at denne sætning er autentisk). For nogle år siden tog Hoimar von Ditfurth denne sætning op og kaldte en af sine bøger: "Altså lad os plante et æbletræ – tiden er inde." Er tiden virkelig kommet? Mange, der lever i dag, synes at bekræfte dette. Der fornemmes en udbredt følelse af apokalypse. Problemerne bliver ganske vist ofte fortrængt, fordi der ikke synes at være nogen løsning i sigte.

Menneskene på Noas tid havde oplevet en vældig apokalypse. Volden havde taget overhånd og banet vejen for deres eget endeligt. Gud havde grebet ind. Men det var ikke det sidste ord fra ham ... Fra nu af ville han aldrig mere tilintetgøre menneskeheden ved hjælp af en syndflod. Gud har endda forpligtet sig til dette ved hjælp af en pagt.

Oversigt

Søndag	Dommen er afsagt	1 Mos 6,5-7
Mandag	Nåde for Noa	1 Mos 6,8.9.18
Tirsdag	Redning i arken	1 Mos 7,16.17.22.23; 8,1-3
Onsdag	Aldrig mere en syndflod	1 Mos 8,20-22
Torsdag	Pagt slutningen	1 Mos 9,8-11
Fredag	Pagtstegnet	1 Mos 9,12-7

Anbefalet læsning til denne uge: 1 Mos 6-9

Dommen er afsagt

1 Mos 6,5-7

Hvordan bedømmer Gud menneskeheden?

Hvilke konsekvenser får det?

Forståelse

"Jerusalem Bible" (Dartons oversættelse fra 1966) oversætter v. 5 således: "Da Jahve så, at ondskaben hos menneskene var stor, og at deres hjertes tankespind udelukkende og uden ophør kredsedede om det onde..." Gud konstaterede, at menneskenes ondskab ikke blot var en kendsgerning på syndflodens tid, men at "alt tankespind udelukkende og uden ophør" var ondt. Mere radikalt kan menneskelig ondskab ikke beskrives. Det var ikke alene menneskenes gerninger, der var onde, men det var frem for alt deres tanker. "Jerusalem Bible" antyder også, at mennesket ikke blot var ondt, men endda *viste sin vilje* til at være det.

Der syntes ikke at være nogen bedring i vente. De degenererede mennesker, der oprindeligt var skabt "såre godt", er blevet en vedvarende krænkelse for Skaberens. Derfor forekommer Guds beslutning om at tilintetgøre sit eget skaberværk konsekvent.

Anvendelse

"I mange religioner er skabelsesberetninger forbundet med oversvømmelser: De selvsamme guder, som har skabt jorden og menneskene, udrydder dem også af egen fri vilje. Denne forestilling har dybere rødder end blot historiske erfaringer med katastrofer i form af oversvømmelser og tørke. Den bygger på en forudelse om, at verdens undergang er en reel mulighed, som ikke blot gælder det enkelte menneske, men hele jorden og menneskeheden: ligesom skaberværket dannedes som en helhed, vil det også forgå i sin helhed" (Heinz Zahrnt: *Leben – als ob es Gott gibt*. München 1992, 74).

Refleksion

Hvordan har jeg det med, at mennesker tilføjer hinanden så meget ondt?

Nåde for Noa

1 Mos 6,8.9.18

Hvorfor blev Noa reddet?

Hvad betyder det at være "retfærdig" og "udadlig"?

Forståelse

Efter Guds beslutning om at tilintetgøre alt levende, konstateres det i v. 8, at "Noa fandt nåde for Herrens øjne". Indtil da kendte man ikke andet til Noa end hans navn. At han netop nævnes her, leder tankerne hen på, at årsagen til, at Noa reddes og bevares, ikke skal findes hos ham selv, men udelukkende i Guds nåde.

Alligevel slås det i v. 9 fast, at Noa var en "retfærdig mand". Det hebraiske ord (*saddiq*), som Luther oversætter med "from", oversættes oftest med "at være retfærdig". I Det Gamle Testamente er det ikke først og fremmest et udtryk for en moralsk kvalitet (som vi er vant til i vores kultur). Det betyder snarere at holde fast i en relation (sml. 1 Mos 38,14-26). Det vil sige, at Noa levede (*vandrede*) i en levende relation til Gud.

Anvendelse

Noas redning er bemærkelsesværdig. Hørte han ikke også til den menneskeslægt, som Gud omtaler som helt igennem ond? Må man derfor ikke også forvente det samme af Noas efterkommere? Selv hvis Noa i sit liv med Gud eventuelt adskilte sig fra sine samtidige, kunne han dog ikke gøre krav på frelse. Den var ikke et resultat af egen fortjeneste, men af Guds nåde.

Udover at sikre menneskehedens fortsatte eksistens udviser Gud også barmhjertighed mod det øvrige skaberværk, som han ikke ville udslutte som følge af, at menneskene havde syndet. Her gælder det samme som efter syndefaldet: Det er ikke dommen, men frelsen, der får det sidste ord.

Refleksion

Hvorfor er fortjeneste ikke en forudsætning for nåden?

"Vi er ikke bedre, men vi er bedre stillet." Hvordan skal det forstås?

Redning i arken

1 Mos 7,16-17.
22-23; 8,1-3

Hvor omfattende var syndfloden?

Hvilke aktuelle begivenheder kan sammenlignes med Noas erfaring?

Forståelse

Syndfloden omtales som en verdensomspændende begivenhed. Alle dyr på landjorden samt hele menneskeheden blev udslettet (ordret: "fejlet bort"). En tragedie, som er vanskelig at sætte ord på. Vi får dog en ret nøgtern fremstilling af denne katastrofe, for det er ikke meningen at udpensle alle grufulde detaljer. Man bør derimod med ærefrygt tage til efterretning, at Gud gør alvor af sine planer.

Det gælder også for Noas redning. Han og hans familie samt dyrene i arken er de eneste, der overlever. På trods af, at alle levende væsener på landjorden er blevet udslettet, eksisterer Guds skaberværk fortsat. Arken må have danset rundt på det dødsensfarlige hav som en nødde-skal. Men i dens indre holdt Gud liv i frøene til det nye, spirende liv på jorden.

Anvendelse

Selv om den egentlige syndflod "kun" varede i 40 dage, var arkens passagerer nødt til at blive om bord i meget længere tid. Den normale hverdag var sat ud af kraft. Hvilke fysiske og psykiske konsekvenser en sådan karantæne eller et sådant udgangsforbud kan have, har mange af os erfaret siden sidste forår. I forbindelse med COVID-19 har smittede patienter været i selvisolation, såvel i vores land som over hele kloden, og mistanke om smitte har ført til karantæne.

Begrebet karantæne stammer fra det 14. århundrede og betegner de 40 dage (quarantina, oprindeligt: quaranta giorni), hvor Venedig lod skibe med mistanke om pest ligge uden for havnen (da.wikipedia.org/wiki/Karantæne). I beretningen om Noa medførte skibet ikke en fare, men tværtimod redning.

Refleksion

Hvordan havde/har jeg det med den indskrænkede bevægelsesfrihed? Hvad har jeg personligt lært i løbet af denne periode?

Aldrig mere en syndflod

1 Mos 8,20-22

Hvordan begrunder Gud sin beslutning om aldrig mere at udrydde livet på jorden?

"Så længe jorden står..." – hvorfor giver det mig grund til håb?

Forståelse

På samme måde som med en generalamnesti sætter Gud den forbandelse, der førte til tilintetgørelse, ud af kraft og garanterer fremover livet på jorden (v. 21). Den paradoksale begrundelse for dette løfte er overraskende. Situationen er den samme efter syndfloden, som den var inden (6,5): Mennesket er uheldeligt ondt. Både dom og frikendelse begrundes med dette. På trods af, at mennesket blev reddet ud af katastrofen, har det ikke ændret sig. Det er, som det altid har været. Set i lyset af en sådan uforbederlighed findes der kun to måder at reagere på: enten uigenkaldelig udslættelse eller betingelsesløs nåde. Gud vælger det sidste og beslutter sig for én gang for alle at udvise barmhjertighed.

Mennesket er og har altid været et håbløst tilfælde – det indstiller Gud sig på. I stedet for gang på gang at lade mennesker drukne i gentagne syndfloder vil han udvise tålmodighed med dem. Han holder dem ud, så de ikke fortabes. Da de er og bliver syndere, er dette den eneste måde, de kan overleve på (ifølge Heinz Zahrnt: *Leben – als ob es Gott gibt*. München 1992, 80).

Anvendelse

Guds trofasthed over for skaberværket danner grundlaget for verdenshistorien. Den viser sig i naturens rytme (v. 22). Mens menneskeheden historie gang på gang ender i kaos, følger naturen ufortrødent sin gudgivne orden. Huse kan segne og brænde under en bomberegning – i haven spirer blomsterne, og fuglene synger. Naturen har "sit eget liv". Mennesket kan ganske vist gribe forstyrrende ind og dermed ødelægge sig selv, men naturen lever videre under Guds beskyttende skabermagt. Jorden tilpasser sig efter dagens og årets rytme (sml. samme, 81).

Refleksion

Hvor er jeg selv med til at forstyrre og ødelægge? Hvordan kan jeg medvirke til at værne om og sætte et positivt præg på verden omkring mig?

Pagtslutningen

1 Mos 9,8-11

Hvem gælder pagten?

Hvad betyder det, at hele skaberværket er en del af den – helt op til i dag?

Forståelse

Som tegn på, at Gud mener det alvorligt, når han siger, han vil skåne verden, slutter han en pagt med Noa og hele den levende skabning. Når Bibelen taler om "pagten", menes der for det meste en aftale, en alliance mellem to eller flere parter. Når Gud slutter en pagt med nogen (fx med Abraham og Israel), så er det til fordel for den svage part. Alligevel er der betingelser, mennesket skal overholde.

Dette gælder dog ikke for pagten med Noa og den øvrige skabning. Det usædvanlige ved denne aftale er, at Gud pålægger sig selv en forpligtelse uanset menneskets gøren og laden. Derfor kan denne ordning kaldes "en evig pagt" (v. 12). Den indebærer løftet om, at der aldrig mere vil komme en syndflod, der udsletter menneskeheden.

Anvendelse

"For han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige" (Matt 5,45). Dette kan være en udfordring for nogle troende, for tit deles mennesker op i de gode og de onde, hvor man naturligvis selv synes, man hører til de gode. Men så enkelt er det ikke.

Refleksion

Fordi Gud lader sin sol stå op over både gode og onde, får jeg lov til at leve og bør også indrømme andre retten til det.

Pagtstegnet

1 Mos 9,12-17

Hvad skulle regnbuen minde om?

"Regnbuen som naturligt, fysisk fænomen var et hensigtsmæssigt symbol på Guds løfte om aldrig mere at ødelægge verden ved hjælp af en syndflod. Da jordens klimatiske forhold efter syndfloden var totalt forandrede, og duggen, der de fleste steder på kloden så vel-signet havde fugtet jorden, måtte vige for regn, blev det nødvendigt at dulme menneskers frygt, hver gang det begyndte at regne. Det åndeligt inspirerede menneske ser i naturfænomener Guds åbenbaring af sig selv (se Rom 1,20). Således er regnbuen for den troende et bevis på, at regn vil bringe velsignelse og ikke ødelæggelse" (iflg. Adventist Bible Commentary).

Resumé

Da Gud ved, hvor fortabt mennesket er i sin selvoptagethed, forpligter han sig efter syndfloden til at holde skabningen i live uden nogen som helst betingelser. Tegnet, der skal minde om denne pagt, er regnbuen.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 **Hvordan reagerer I, når noget mislykkes fuldstændigt for jer?**

2 1 Mos 6,5-8

Hvordan kan man se, at skaberværkets udvikling "gik Gud på", og at han hverken distancerede sig fra det eller reagerede hjerteløst?

3 1 Mos 8,20-22

Hvordan bedømmer Gud mennesket efter syndfloden?

Hvilke konsekvenser drager han heraf?

Hvilke egenskaber hos Gud bliver dermed tydelige?

4 1 Mos 9,12-17

Hvad er beviset på, at Gud stadig står ved sit løfte om at bevare livet på jorden?

Hvilke konsekvenser har det for os?

Vi lever af Guds nåde. Hvor og hvordan kommer det til udtryk i hverdagen?

Hvordan kan vi bidrage til, at vores naboer og venner oplever Guds nåde i deres liv?